

Sygn.akt III AUa 28/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Teresa Suchcicka (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SA Bożena Szponar-Jarocka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 stycznia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 listopada 2016 r. sygn. akt IV U 144/16

oddala apelację.

SSA Bożena Szponar-Jarocka SSA Teresa Suchcicka SSA Alicja Sołowińska

Sygn. akt III AUa 28/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił R. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył R. K. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia. W uzasadnieniu podniósł, że stwierdzono u niego chorobę zawodową w postaci pylicy płuc związanej z jego zatrudnieniem w kopalni węgla kamiennego. Z tego powodu ustalono u niego 30% stały uszczerbek na zdrowiu spowodowany skutkami choroby zawodowej, a on sam jest niezdolny do pracy w związku z tą chorobą.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 22 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał R. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia 1 września 2015 r. na stałe.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 15.09.2015 r. ubezpieczony R. K., ur. (...), posiadający prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, złożył wniosek o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, powołując się na decyzję Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w R.

z 17.07.2015 r. stwierdzającej, że wnioskodawca posiada chorobę zawodową w postaci pylicy płuc (pylicę górników kopalń węgla) wymienia w poz. 3/2 wykazu chorób zawodowych.

Orzeczeniem komisji lekarskiej organu rentowego, po uzyskaniu opinii lekarza konsultanta specjalisty chorób płuc i po rozpoznaniu: pylicy węglowej, przebytego złamania kości udowej lewej w 1987 r., przebytej endoprotezoplastyki lewego stawu biodrowego i zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa lędźwiowego, odwołujący został uznany za trwale częściowo niezdolnego do pracy, przy czym niezdolność ta nie pozostaje w związku z chorobą zawodową. Na tej podstawie organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Sąd Okręgowy podniósł, iż okolicznością istotną dla rozstrzygnięcia sprawy była ocena stanu zdrowia odwołującego, w szczególności ustalenie czy jest on osobą niezdolną do pracy, a niezdolność ta pozostaje w związku z chorobą zawodową, co wymagało wiadomości specjalistycznych. Celem wyjaśnienia tej kwestii i ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego specjalisty chorób płuc. Biegły po zapoznaniu się z aktami sprawy i dokumentacją lekarską, po zebraniu wywiadu i zbadaniu ubezpieczonego w opinii z 5.04.2016 r. uznał skarżącego za osobę trwale częściowo niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową, rozpoznając pylicę górników kopalń węgla. W uzasadnieniu wskazał, że u ubezpieczonego jest przeciwwskazana praca, w której istnieje narażenie na pył węglowy. Za datę powstania tej niezdolności biegły uznał dzień 17.07.2015 r. (datę rozpoznania pylicy).

Wobec zastrzeżeń organu rentowego do niniejszej opinii Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii uzupełniającej wskazanego biegłego. Biegły w opinii z 2.08.2016 r. podniósł, że w pylicy górników kopalń węgla średni okres narażenia skutkujący wystąpieniem zmian wynosi 20 lat i podkreślił, że częstość rozpoznania pylicy jest kilkakrotnie większa u emerytów i rencistów, niż u osób czynnych zawodowo.

W świetle tak ustalonych okoliczności Sąd przytoczył treść przepisu art. 6 ust. 1 pkt. 6 ustawy z 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. 2015, 1242 ze zm.), po czym wskazał, iż decydujące znaczenie dla rozważenia zasadności złożonego odwołania miało ustalenie czy stan zdrowia ubezpieczonego spełnia przesłanki zakreślone w powyższym przepisie. Ustalenie stopnia owej niezdolności do pracy, zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 1 ustawy dokonuje się na zasadach i w trybie określonym w ustawie o emeryturach i rentach z FUS z uwzględnieniem przepisów ustawy z 30.10.2002 r. Następnie Sąd powołał definicję osoby niezdolnej do pracy oraz częściowo niezdolnej do pracy (art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Sąd Okręgowy dał w pełni wiarę wnioskowi zawartemu w opiniach biegłego lekarza specjalisty chorób płuc, uznając je za jasne, logiczne i przekonywujące. Sąd wskazał, iż zostały sformułowane po przeanalizowaniu historii chorób wnioskodawcy znajdujących się w aktach rentowych, poprzedzone wywiadem i zbadaniem odwołującego. W ocenie Sądu pierwszej instancji, opinia uzupełniająca poddaje także analizie zastrzeżenia złożone przez organ rentowy do opinii z 5.04.2016 r. Zważywszy na charakter stwierdzonych u wnioskodawcy schorzeń, jego wiek (59 lat) i przebieg pracy zawodowej (skarżący w latach: 1975-1988 pracował jako górnik pod ziemią, a następnie przez wiele lat jako kierowca), Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zasadności powyższych opinii, bowiem zostały opracowane przez lekarza specjalistę w zakresie zdiagnozowanych u odwołującego chorób. W ocenie Sądu mógł on obiektywnie ocenić stan zdrowia ubezpieczonego i jego zdolność do pracy.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił zarzutów członka komisji lekarskiej ZUS do opinii uzupełniającej biegłego specjalisty chorób płuc, przedstawionych wraz z pismem procesowym organu rentowego z 30.08.2016 r., bowiem w ocenie Sądu stanowiły one ogólną polemikę tego organu z tezą opinii biegłego i są wynikiem jedynie jednostronnej oceny stanu zdrowia wnioskodawcy. Biegły powołując się na poprzednią opinię dokonał starannego rozpoznania, a wydane orzeczenie szczegółowo uzasadnił. Poddał także analizie zarzuty złożone przez ten organ do opinii biegłego z 5.04.2016 r. wskazując wyraźnie, że w pylicy górników kopalń węgla średni okres narażenia skutkujący wystąpieniem zmian wynosi 20 lat i podkreślił, że częstość rozpoznania pylicy jest kilkakrotnie większa u emerytów i rencistów, niż u osób czynnych zawodowo. Zatem nie jest niezwykle, że to schorzenie rozpoznano u odwołującego dopiero po 25 latach od zakończenia pracy w górnictwie, przy czym schorzenie to jednak czyni go osobą trwale niezdolną do pracy. Nadto

Sąd Okręgowy stwierdził, iż powyższe zastrzeżenia są w istocie tożsame z przedstawionymi w poprzednim piśmie procesowym organu rentowego, do których biegły odniósł się w opinii uzupełniającej. Wobec powyższego Sąd nie miał podstaw do powołania kolejnego zespołu biegłych uznając, że stan zdrowia ubezpieczonego został dostatecznie wyjaśniony.

Sąd podzielił powyższe opinie biegłego wskazujące, że rozpoznana u skarżącego pylica powoduje ograniczenie sprawności jego organizmu w stopniu pozwalającym na ocenę, że jest on osobą trwale częściowo niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową. Tym samym, Sąd pierwszej instancji uznał, że ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki konieczne do przyznania mu prawa do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową określone art. 6 ust. 1 pkt. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w związku z art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od 1.09.2015 r. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisu art. 224 k.p.c. wyrażające się tym, iż Sąd przyjął, iż sprawa jest już dostatecznie wyjaśniona, wobec czego zamknął rozprawę i wydał wyrok, pomimo tego, iż nie zostały jednoznacznie wyjaśnione okoliczności, dotyczące oceny stopnia upośledzenia sprawności organizmu w przebiegu choroby odwołującego w związku z chorobą zawodową,

2. naruszenie przepisu art. 217 § 3 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. wyrażające się przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów poprzez:

a) zaniechanie przeprowadzenia dowodu z powołania kolejnego biegłego lekarza posiadającego specjalizację z zakresu chorób płuc, wnioskowanego przez organ rentowy, który pozwoliłby na jednoznaczne ustalenie stopnia upośledzenia sprawności organizmu odwołującego w związku z chorobą zawodową,

b) uznanie okoliczności spornych za dostatecznie wyjaśnione,

3) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1242 ze zm.), art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887) poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i uznanie, iż wnioskodawca spełnił warunki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie. Ponadto, domagał się dopuszczenia dowodu z opinii biegłego lekarza posiadającego specjalizację z zakresu chorób płuc na okoliczność ustalenia niezdolności do pracy odwołującego w związku z chorobą zawodową.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w świetle przepisu art. 57 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki: jest niezdolny do pracy; ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy; niezdolność do pracy powstała w okresach, szczegółowo wymienionych w ustawie, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. W myśl art. 12 ust. 1 cytowanej ustawy, niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła

zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (ust. 2), zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3). Stosownie zaś do treści art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje „renta z tytułu niezdolności do pracy” - dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej. Natomiast zgodnie z art. 17 ust. 1 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty rodzinnej i dodatku do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego, do ustalenia wysokości tych świadczeń oraz ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

Przypomnienia w tym miejscu wymaga, iż do przyznania prawa do renty nie jest wystarczające stwierdzenie u ubezpieczonego choroby zawodowej. Niezbędną przesłanką do przyznania tego świadczenia jest istnienie niezdolności do pracy jako skutku tejże choroby. Z przeprowadzonej przed Sądem pierwszej instancji opinii biegłego z zakresu pulmonologii wynikało, iż R. K. jest osobą częściowo niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową, przy czym niezdolność ta ma charakter stały. Dodatkowo biegły zaznaczył, iż przeciwwskazana jest praca, w której ubezpieczony byłby narażony na pył węglowy. Jako datę powstania niniejszej niezdolności do pracy biegły pulmonolog uznał 17 lipca 2015 r. z uwagi na rozpoznaną wówczas pylicę górników kopalń węgla (k. 11). Co istotne, na skutek zastrzeżeń zgłoszonych przez organ rentowy do powyższej opinii, biegły podtrzymał dotychczasowe stanowisko w opinii uzupełniającej (k. 33).

Jednakże, wobec zarzutów sformułowanych w apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd Apelacyjny uznał za zasadne uzupełnienie postępowania dowodowego, w celu ostatecznego wyjaśnienia spornej w sprawie okoliczności i dopuścił dowód z opinii biegłej pulmonolog. Biegła została zobowiązana do ustalenia czy wnioskodawca jest niezdolny do pracy w związku z chorobą zawodową i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Nadto, czy jest on całkowicie niezdolny do pracy z uwagi na utratę zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy, czy jest częściowo niezdolny do pracy wobec utraty zdolności do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami w znacznym stopniu. W przypadku uznania niezdolności do pracy R. K., biegła zobowiązana została do wskazania czy niezdolność ta ma charakter okresowy oraz ewentualnego, przewidywanego czasu trwania przedmiotowej niezdolności i jej przyczyn.

Biegła sądowa specjalista z zakresu pulmonologii w opinii z 3 grudnia 2017 r., po przeprowadzeniu badania podmiotowego, przedmiotowego oraz przeanalizowaniu dokumentacji medycznej rozpoznała u wnioskodawcy: pylicę górników kopalń węgla, włóknienie płuc, powiększenie wszystkich węzłów chłonnych śródpiersia, ogniska torbielowate w obu płucach oraz rozedmę płuc. Biegła pulmonolog uznała R. K. za częściowo niezdolnego do pracy, bowiem w znacznym stopniu utracił on zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Nadto wskazała, iż częściowa niezdolność do pracy jest trwała i pozostaje w związku przyczynowym z chorobą zawodową. Jako początek trwałej niezdolności do pracy biegła podała datę uznania choroby zawodowej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, tj. 15 lipca 2015 r. Co więcej, biegła nie miała wątpliwości, iż z uwagi na czynniki ryzyka pylicy u górników kopalń węgla, stwierdzona pylica płuc z towarzyszącym włóknieniem u wnioskodawcy ma związek z pracą zawodową wykonywaną przez ponad 13 lat. Z opinii niniejszej wynika również, iż wykrywalność pylic u byłych pracowników (emerytów i rencistów) wykazuje, że częstość rozpoznań pylicy płuc jest kilkakrotnie większa u emerytów i rencistów niż w przypadku osób czynnych zawodowo (k. 69-72).

Do powyższej opinii zastrzeżenia zgłosił Przewodniczący Komisji Lekarskich organu rentowego podnosząc, że kolejna biegła sądowa z zakresu pulmonologii sugeruje u ubezpieczonego trwałą częściową niezdolność do pracy w związku z chorobą zawodową, tj. pylicą górników kopalń węgla, na podstawie rozpoznania choroby, nie zaś stopnia upośledzenia sprawności organizmu w jej przebiegu, co pozostaje w sprzeczności z obowiązującą ustawą o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o powołanie nowego biegłego sądowego (k. 89-90).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, opinia biegłej sądowej z zakresu pulmonologii w sposób fachowy i spójny opisuje schorzenia występujące u wnioskodawcy oraz wyczerpująco wyjaśnia, z jakich względów biegła uznała, że R. K.

jest trwale, częściowo niezdolny do pracy w związku z chorobą zawodową. Opinia została bowiem sporządzona przez biegłą sądową, posiadającą gruntowną wiedzę z zakresu swojej specjalności. Analiza treści przedmiotowej opinii, w ocenie Sądu Apelacyjnego, daje podstawy do stwierdzenia, iż zawiera ona obiektywną ocenę stanu zdrowia ubezpieczonego. Opinia ta jest wszechstronna, należycie uargumentowana i wyczerpująco odpowiada na pytania zawarte w tezie dowodowej. Biegła pulmonolog oparła swoją opinię na dokumentacji medycznej oraz badaniu odwołującego. Podkreślenia wymaga, iż ocena niezdolności do pracy z medycznego punktu widzenia wymaga wiadomości specjalnych i Sąd nie może opierać ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 lutego 2010 r. w sprawie sygn. akt II UK 191/09, LEX nr 590238). Nadto, w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy podstawowym dowodem jest dowód z opinii biegłego, a sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z tą opinią, jeśli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 czerwca 2016 r., III AUa 284/16, Legalis nr 1487620).

Nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego okoliczność, że poszerzony materiał dowodowy w postaci kolejnej opinii biegłej sądowej z zakresu pulmonologii daje podstawy do uznania, że ocena stanu zdrowia R. K., mająca wpływ na jego zdolność do pracy, została dokonana w sposób spójny i pełny. Dlatego też, oceniając całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, iż ustalenia faktyczne w zakresie niezdolności do pracy ubezpieczonego pozostającej w związku przyczynowym z chorobą zawodową, poczynione przez Sąd Okręgowy są prawidłowe. Sąd ten zasadnie zatem podzielił wnioski płynące z opinii podstawowej, jak i uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu pulmonologii. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wszystkie omówione wyżej opinie są wystarczające do czynienia ustaleń w sprawie, bowiem biegli w sposób fachowy oraz rzetelny opisali schorzenia występujące u odwołującego. Zatem, płynące z powyżej wskazanych opinii biegłych sądowych wnioski należy uznać za logiczne. Zważając na powyższe, w ocenie Sądu drugiej instancji, przeprowadzone w niniejszej sprawie opinie biegłych lekarzy sądowych z zakresu pulmonologii świadczą jednoznacznie o tym, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy w związku ze stwierdzoną u niego chorobą zawodową.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, sporządzone w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji oraz postępowaniu apelacyjnym opinie biegłych sądowych pozwalają na wyjaśnienie wszystkich spornych kwestii, zaś zarzuty organu rentowego opierają się jedynie na polemice z prawidłowymi ustaleniami biegłych lekarzy sądowych. Zebrany w postępowaniu materiał dowodowy nie pozwalał na dokonanie odmiennej oceny w przedmiocie oceny stanu zdrowia odwołującego niż ta, której dokonał Sąd pierwszej instancji. Opinie biegłych lekarzy sądowych sporządzone zarówno w postępowaniu przed sądem pierwszej, jak i drugiej instancji, w ocenie Sądu Apelacyjnego, są wystarczające dla stanowczego rozstrzygnięcia sprawy.

Z tych względów uznać należało, iż Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego. Skoro dotychczasowe opinie biegłych są rzetelne, miarodajne, nie zawierają sprzeczności czy też niejasności, jednocześnie należycie wyjaśniając istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, to tym samym dalsze wnioski dowodowe nie znajdują uzasadnienia. Sąd drugiej instancji w pełni podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyrażone w wyroku z 23 września 2010 r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 36/10 (LEX nr 785497), iż sam fakt niezadowolenia jednej ze stron z treści sporządzonej w toku sprawy opinii biegłego, tudzież podtrzymywania zarzutów pod adresem tej opinii, nie obliguje w żadnym razie Sądu do dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłego.

Z tych względów Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia zarzuconych mu przepisów prawa procesowego, tj. art. 224 k.p.c., 217 § 3 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. W konsekwencji Sąd I instancji nie naruszył także przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Bożena Szponar-Jarocka SSA Teresa Sucheicka SSA Alicja Sołowińska